

Emlékezés Szeged nagy főkapitányára, dr. Szalay József-re, aki — meseköltő is volt

Ez a tavasz immár a hetedik, amióta Szeged elvesztette kulturális életének legteljesebb, kiváló nagy alakját: Szalay Józsefet, akinél alkotóbban senki sem tudta szeretni a sok megpróbáltatáson átesett tiszaparti várost. Szegednek — amely oly nagy értékeket adott az egyetemes magyarságnak — szomorú tradíciója-ként igen korán kell megválnia legnagyobb egyéniségeitől, akiknek munkássága nemcsak öröke volt a szegedi szellemiségnek, hanem ragyogó fényt, lendítőt, ható erőt és tiszta sugárzást jelentett a magyar vidéki kultúra nehéz derengésében.

Az 1917-es tavasz elvitte tőlünk Tömörkény Istvánt — hogy csak a legnagyobbakról szóljunk —, az 1937-es szegedi április pedig Juhász Gyulát és Szalay Józsefet temette el.

Szeged nagy főkapitánya Juhász Gyula után ment el oly váratlanul: 1937 április 25-én, vasárnap reggel 9 órakor. Egykori, híres nagy könyvtárának egyes darabjai ma már az egész országban összefűzik, szinte baráti kapcsolatba vonják azokat a lelkeket, akik a magyar kultúra, a magyar betű hatalmát tartják a magyar szellemiség, a magyarság fennmaradásának és örök életének legfőbb jövőbeli bázisának.

A város — amelyben Szalay József áldott és szavakban nem érté-

kelhető kulturális munkássága három évtizeden át ragyogtatta fényét — ismerte a nagy főkapitány betűrajongását, nemes könyvgyűjtő szenvedélyét. Különböző írásainak mélyes magyarsága és mesteri tisztasága a „Délmagyarország” hasábjain és önállóan megjelent műveiben sokszor gyönyörködtette a város kultúrnívóságát. Ezekben az írásokban mindig Szegedért dobant fel a szíve. Tiszta irodalmi hangját mint a Dugonics-Társaság elnöke is sokszor hallatta a társaság ülésein, s élbéli nagy hivatást teljesítő munkásságában járta a vidéki városokat is, hogy a szegedi szellem nagy értékeit ragyogtathassa. De azt már csak igen kevesen tudják a szegediek közül is, hogy e nagy magyar irodalmi egyéniség — akinek csodálatos és egyedülálló alakja az idő múlásával a város legnagyobb fiai közé fog emelkedni: — meseköltő is volt. E kedves és finom irodalmi tevékenységét ismertetjük ezuttal.

Az egyetemes magyar irodalmi köztudatot is érdekelni fogja, hogy a tiszaparti „literátus főkapitány”: — dr. Szalay József, Szeged városának országosan ismert nagy egyénisége, nagyon szeretett meséket írni. Talán egyfajta lelki menekülés lehetett ez nehéz és sokfelé ágazó hivatali munkájától, egy boldog, képzeletbeli világ régiói felé, ahová ő a kemény valóságból — amit egy magas közhivatali állás terhei jelentettek — csak a meseírás szárnyain juthatott el. Első meséje — elragadóan bájos, finomszövésű szimbolikus kis történet — a Budapesti Hírlap 1915 május 8-iki számában jelent meg. *Ciróka Maróka* a címe. Mély értelmével egy szegény özvegyasszony kándiszemű, tudásra és boldogságra szomjas kisleányának a sorsutját mondja el poétikusan, gazdag fantáziával, művészi ötvözéssel feledve a lelki elágazásait azoknak az életállomásoknak, amelyeket a boldogságutáni vándorlásban minden embernek egyformán be kell járnia, tehát a mese kis hősnőjének: *Ciróka Maróka*nak is.

„Pillangós papucs a vígan esatogott a rejtelmes ismeretlen felé vezető országúton — árad a mese, mint álmofolyó —, a jövőmenők barátságosan üdvözölték a csöppnyi vándort és szíves szóval tudatták utja célját.

— Mesze-e a messzi? Hovigyekezel kicsi vándora az Istennek? — Oda iparkodom — felelt szent együgyűséggel a kicsike —, ahol soha nem kel föl a nap és soha le nem nyugszik.

— Oh, te bohó — mondták a tapasztalt vénék —, mi már csak sok földet bejártunk, de ilyen országot nem ismerünk. Beleöregszel, amíg odajutsz. Mert mi is csak úgy hallottuk a siket barátokról, hogy az a tartomány, ahol a nap soha nem kel föl és soha le nem dől, az a halál országa. Ebben azonban nem testi emberek, hanem lelkek vándorolnak: ott a túlvilági örök világosság fényeskedik nekik.

Pótanyagmentes márkás rádiók, rádiócsövek, villanyizzók, rádióalkatrészek. Sporthorgász-felszerelések nagy választékban.

BRUCKNER ELEMÉR műszaki és import vállalatnál, Szeged, Tisza Lajos-körút 39. (Melegvizkutnál).

— Nem, nem ide kívánok én jutni, hanem e világi életben akarom fölkeresni azt a tájat, ahol szüntelenül ragyog a fényesség.

Szelíden mosolygott rá az agastyán, aki már olyan öreg volt, hogy mérföldes szakállát az unokái cipelték utána.

— Oh, te kis balga rajongó! Láttod-e, hogy megvénültem. Én is már csak úgy hallottam a hetvenhetedik öregapámtól, hogy csak ugyan volt valamikor ilyen világ, de már réges-régen elhunyt, mint a tejút pergő könnye, a tengerbe hulló csillag. Aranykorszaknak hitták valamikor ezt a világot...

Lemondóan legyintett csontlázasztott kezével s szakállába mormolta:

— Már csak a mese meg a költészet tud róla.

Az ihlet csillaga gyúlt ki *Ciróka Maróka* két fekete gyöngyszemében.

— Költészet! Igen-igen, ide akarok menni, a költészet tündöklő világába, ahol lábam nem kavicstapod, virágszaggató kezemet tüsök nem szurkálja, szememet a látóhatár iva nem korlátozza s álmaimat a rideg valóság nem fertőzi, hanem lelkemet örök láng hevíti.

— Van, van ilyen világ —, vágott közbe lelkesülten egy töpördött anyóka, aki meg olyan öreg volt, hogy arcán több fodrot vetet a ránc, mint a szoknyáján, pedig az is ezerráncu volt.

— Én jártam ott, amikor ilyen hármatosan üde voltam, mint te, kifakadó rózsabimbó. Szerelmek hitták az én időmben ezt a fényességes világot. Volt, nincs. Talán el is veszett mindörökre. Utját bozót verte föl; én nyilván már meg sem találnám. De te szerencsésebb lehetsz. Járj békével!

Ciróka Maróka ment, mende-gélt, hegyen-völgyön. Nappal a sugárözönben keringő pillan-

gók, este meg a parázsló Jánosbogárkák mutatták az útját. Talán már évekig is vándorolt. Célját még mindig nem érte el. Mást a hosszú út pora, sara már régen ellankasztotta volna, de őt hite, reménye kitartóvá tette.

A fényesszemű kisleány hosszú keresés után végre is megtalálta a boldogságot és a mese szerint: „*Ciróka Marókaék* — mert akkor már még kisebb *Ciróka Maróka* is volt — még most is élnek. Meg nem haltak. Mind máig köztünk vannak. A szívükkel uralkodnak”.

... Egy esztendővel később vehette ujbol a kezébe a meseíró-tollat Szalay József. Ez érthető is. 1916, világháború volt és ő — rendőrfőkapitány... *Zuzmára herceg* és *Kikelet herceg* harcában a perszonifikált tél és tavasz küzdelmét mondja el poétikus szépségekkel átszőve, igaz irodalmi hangszereléssel a magyar mitológia alapján. A küzdelem természetesen a tavasz diadalával dől el. E finom irodalmi művét a *Protestáns Nőegylet* 1916 március 8-iki művészestjén olvasta fel. Ő, a mesebeli tavasz, a megjelent előkelő közönség pedig a város meseköltő főkapitányát ünnepelte, ezen a feledhetetlenül szép szegedi irodalmi esten. A költői szépségű mese befejező része megjelent a *Szegedi Napló* 1916 március 9-iki számában.

A magyar nőfőkapitány műzikás, dalos, kedves alakja mellett felkődlik az álmódó Tiszapart révületében — szomorú földi elmúlásának hatodik évfordulóján — a magyar meseköltő főkapitány finom mosolygós lénye is, aki nem halt meg és nem is fog elmúlni soha, mert szellemiségének varázsos hatásában él és a „szívével uralkodik” a magyar betű, a szegedi táj megszállottjai felett.

V. J.

Szeged városi nőzfürdő és vizgyógyintézet

NŐI ÉS FÉRFI THERMAL FÜRDŐK KÁDFÜRDŐK

5 különböző hőmérsékletű medence, az 1000 méteres mély fűrésű kút gyógyvizével töltve. Hídeggyógyvizkezelés. Uszodák. Szénsavasfürdők. Szikós-, kén- és fenyőfürdők. Nedves gőz, forró légtámlák.

Ultra rövidhullámkezelés

Magaslati napfény (Ultra Vitalux) lámpák

Megnyit a legmodernebbül berendezett physikoterápiás rendelő. — Zander kezelés (géptorna). Diathermia. Villanyfürdők. Inhalatorium. Kvareclámpa.

Vízalatti belfürdő (Enteroeleonor)

Iszaposztály!

Iszapkezelés a Budapesti Szent Gellért gyógyfürdőben is használt világhírű kolopi rádiumos gyógyiszappal.

Állandó és díjtalan orvosi felügyelet!

Kedvezményes fizetjegyek. Tiszai- és orvosi kedvezmények.

ÁVALLATOK: Mozgásszervi betegségek. Izületi gyulladások. Izom- és idegszabák és bénulások. Törések és ficamok utókezelése. Izadmányok felszívódásának elősegítése. Női bajok. Neurasthenia. Vérkeringési zavarok.

Ivókúrák az „Anna gyógyforrás” vizével

A gyógyforrás Magyarországon egyedülálló, igen erősen hydrocarbonatos, gyengén carbonatos hévízével kiváló eredmények érhetők el: gyomorsavtúltengésnél, gyomorfelekélyek utókezelésénél, gyomor- és bélhurutoknál, epehólyaggyulladásnál, vese- és hólyagkövek képződésének megakadályozásánál, vesebajoknál, a szervezet átöblítésével, garat és légcsőhurutoknál. Megfelelő sokkiegészítéssel használható idői, aszkerekedésnél, aranyerekknél, soványító kúráknál. Díjtalan orvosi tanácsok és előírások a fürdőorvos szolgá-

Műtrágyák:

szuperfoszfát, pétisó, kálisó. Mindennemű növényvédelem. Szerek: Dorman, wasch, neodendrin, kénpor, he nyocenyv, gazdasági kenőcsök, oia,ok mindenajta restekárux megbizható és olcsó beszerzési helye az 55 év óta fennálló

KARDOS festeküzisiben Szeged

Valéria-tér (husos piac)

Fióküzlet Hódmezővásárhely.

Komlói Andor és János fia mélyeséges fájdalommal tudatják, hogy disze, virága életüknek, a szerető hitves, a jó édesanya

Komlói Andorné

sz. Klein Nóra

házasságának 21. évfordulóján elhunyt. Itt hagyta vigasztalhatatlan gyászban öreg, beteg szüleit, Klein Márton és nejét, rokonait és mindenkit, kik anyagi jóságáért szerették.

Április 25-én, vasárnap délelőtti fél 11 órakor kísérik örök nyugalomra. — Külön villamos d. e. 10 órakor indul a Dugonics-térrel.